

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької
діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ Янковий О.Г.
(підпис)
“ ” _____ 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА робота
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему:
**«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЦЕМЕНТ»)**

Виконавець:
студент ЦВФН
Гребенюк Олексій Олександрович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Літвінов Олександр Сергійович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність оборотних коштів	6
1.2. Склад та класифікація оборотних коштів	14
1.3. Ефективність використання оборотних коштів підприємства	27
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ТОВ «ЦЕМЕНТ»	34
2.1. Особливості функціонування цементної галузі в Україні	34
2.2. Економічна характеристика діяльності ТОВ «Цемент»	42
2.3. Оцінка ефективності використання оборотних коштів ТОВ «Цемент»	56
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА	68
3.1. Розташування коштів на депозитному рахунку з незнижуваним залишком	68
3.2. Скорочення обсягів іншої поточної дебіторської заборгованості.....	72
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79

ВСТУП

Актуальність даної теми дослідження обумовлена тим, що успішна робота будь-якого підприємства в сучасних умовах залежить від ряду умов, одним з найважливіших серед яких є наявність необхідного обсягу оборотних коштів. Проблеми раціональної організації оборотних коштів і підвищення ефективності їх використання гостро постають перед підприємствами, оскільки рішення цих питань є запорукою забезпечення безперервності виробничого процесу і одним з доданків рентабельного виробництва.

Дана тема є актуальною в наш час, оскільки фінансове становище підприємства знаходиться в прямій залежності від стану оборотних коштів, тому воно повинно приділяти особливу увагу їх аналізу. Якщо оборотних коштів буде приділено особливу увагу, то буде збільшено випуск продукції, що виробляється без залучення будь-яких додаткових коштів. Тим самим підвищиться фінансова стійкість підприємства і рівень її платоспроможності, що ще раз підкреслює своєчасність звернення до даної теми.

Однак в даний час, питанням планування оборотних коштів та ефективності їх використання приділяється недостатньо уваги з боку керівництва багатьох підприємств, незважаючи на особливу актуальність даної проблеми. Це обумовлює проведення економічних експериментів щодо вдосконалення ефективності використання оборотних коштів, які диктують необхідність принципово нового підходу, зокрема, до проблем організації оборотних коштів і пошуку шляхів підвищення ефективності їх використання.

Проблема підвищення економічної ефективності використання оборотних коштів займає одне з центральних місць в економічній літературі. Цьому присвячені роботи вітчизняних економістів, таких, як Л.В. Донцова, В.В. Ковальов, Р.С. Сайфулін, Н.А. Никифорова, А.Д. Шеремет та інші.

Теоретичні і практичні розробки вищевказаних авторів відносяться в основному до підприємств, що функціонує у відносно стабільною і передбачуваною економічному середовищі, в той час як проблема підвищення ефективності використання оборотних коштів в умовах кризи і певні труднощі з реалізацією цих розробок в реальній господарській практиці зумовили досить обмежене застосування різних методик в умовах ринкової економіки.

Предметом дослідження є оборотні кошти підприємства.

Об'єктом дослідження підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства. Для аналізу предмету і об'єкту дослідження було обрано підприємство ТОВ «Цемент».

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є аналіз теоретичних і практичних питань аналізу факторів і шляхів підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Відповідно до мети роботи, були поставлені завдання:

1. Проаналізувати сутність оборотних коштів підприємства;
2. Розглянути види оборотних коштів та джерела їх формування;
3. Проаналізувати фактори та резерви підвищення ефективності використання оборотних коштів;
4. Здійснити аналіз загальних результатів діяльності ТОВ «Цемент»;
5. визначити резерви підвищення ефективності використання оборотних коштів ТОВ «Цемент»;
6. Запропонувати заходи щодо підвищення ефективності використання оборотних коштів ТОВ «Цемент».

Наукова новизна дослідження: запропоновано трьохфакторна модель оцінки оборотності оборотних коштів.

Методологія дослідження. У процесі роботи використовувалися такі методи: спостереження, узагальнення, кількісно-якісний, системний і порівняльний аналіз, конкретизація, логічне узагальнення, статистичні

методи вибірки й групування, а також індексний та факторний методи для дослідження оборотності оборотних коштів.

У процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи пізнання: спостереження, порівняння, абстракції, індукції і дедукції, вимірювання взаємозв'язків, поєднання аналізу та синтезу, узагальнення, а також спеціальні методи – статистичних групувань, методи економічного аналізу.

Всі розрахунки в дипломній роботі здійснені за допомогою комп'ютерної програми Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Теоретичною основою дослідження є матеріали навчальної й учбово-методичної літератури, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з питань оцінки витрат на товаропросування, періодична преса, і навіть матеріали науково-практичних конференцій.

Інформаційно-статистичні джерела дослідження – матеріали Державного комітету статистики України, офіційна документація підприємства, дані бухгалтерського обліку і звітність ТОВ «Цемент», нормативні документи, аналітичні та статистичні матеріали.

Практичне значення результатів відображається в наданні рекомендацій підприємству ТОВ «Цемент» щодо підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів, вступу та висновків, викладених на 74 сторінках, з них 70 сторінок – основний текст. Робота містить 25 таблиць, 10 рисунків. Список літератури містить 54 найменувань.

ВИСНОВКИ

1. В умовах соціально-економічної нестабільності та мінливості ринкової інфраструктури важливе місце займає правильне формування і ефективне використання оборотних коштів, так як саме тут криються основні причини успіхів і невдач всіх виробничо-комерційних операцій фірми. В кінцевому підсумку, раціональне використання оборотних коштів в умовах їх хронічного дефіциту є одним з пріоритетних напрямків діяльності підприємства в даний час.

2. Управління оборотними засобами безпосередньо пов'язане з механізмом визначення планової потреби підприємства в них, їх нормуванням. Для підприємства важливо правильно визначити оптимальну потребу в оборотних коштах, що дозволить з мінімальними витратами отримувати прибуток, заплановану при даному обсязі виробництва. Зниження величини оборотних засобів тягне за собою нестійкий фінансовий стан, перебої у виробничому процесі і, як наслідок, зниження обсягу виробництва і прибутку. У свою чергу, завищення розміру оборотних коштів знижує можливості підприємства виробляти капітальні витрати з розширення виробництва.

3. Одним з основних критеріїв оцінки ефективності використання оборотних коштів є розрахунок показників характеризують оборотність оборотних коштів, яка забезпечує безперервність відтворювального процесу. Прискорення обороту оборотних засобів дозволяє вивільнити значні суми, і таким чином, збільшити обсяг виробництва без додаткових фінансових ресурсів, а вивільнені кошти використати відповідно до потреб підприємства.

4. Розглянуті і проаналізовані склад і структура оборотних коштів, виявлені джерела освіти і особливості кругообігу оборотних коштів підприємства.

5. Обґрунтована економічна необхідність і виділені основні методи нормування оборотних коштів; проаналізовані найважливіші показники ефективності використання оборотних коштів; досліджено фактори і критерії впливають на ефективність використання і підвищення інтенсивності оборотних коштів підприємства;

6. Цементна галузь є однією з важливих ланок промисловості будь-якої країни не залежно від рівня її соціально-економічного розвитку, оскільки здійснює істотний вплив на всі інші галузі і умови життя населення через роль цементу у будівництві виробничих потужностей, житла, виробничої та соціальної інфраструктури. Основними виробниками цементу в Україні є учасники Асоціації «Укрцемент»: ПАТ «Подільський Цемент», ПАТ «Миколаївцемент», ТОВ «Цемент», ПАТ «Івано-Франківськцемент», ПАТ «Дікергофф Цемент Україна», ПАТ «Євроцемент-Україна», на долю яких в 2015 році припало 99,8% від загального обсягу виробництва.

7. Виручка від реалізації продукції підприємства ТОВ «Цемент» протягом періоду, що досліджується зростає. Щороку показник виручки демонструє значний приріст. Загалом за період виручка від реалізації збільшилася на 106,6% (більш ніж у два рази), що у грошовому еквіваленті становить 344326 тис. грн..

8. На прикладі підприємства ТОВ «Цемент» були проаналізовані показники оборотності оборотних коштів і запропонований шлях їх прискорення. Виявлено, що основні показники оборотності мають тенденцію до скорочення, що свідчить про підвищення ефективності роботи підприємства.

9. Надані рекомендації щодо підвищення оборотності оборотних коштів шляхом скорочення дебіторської заборгованості та розташування коштів на депозитному рахунку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Фінанси підприємств: підручник / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – [6-те вид., перероб. та допов.]. – К.: КНЕУ, 2006. – 552 с.
2. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник / С.Ф. Покропивний. –2-ге вид., перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
3. Роштейн Л. А. Оборотные средства в промышленности / Л.А. Роштейн. – М.: ФиС, 1986. – 93 с.
4. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. [для самот. Вивчення дисципліни] / Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання-Прес, 2006. – 287 с.
5. Ковалев В.В. Финансы предприятий: учеб. пособ. / В.В. Ковалев, Вит. В. Ковалев. – М.: ООО “ВИТ + РЭМ”, 2002. – 352 с.
6. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств / М.Д. Білик. – К: Знання, КОО. – 1999. – 312 с.
7. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
8. Бланк И.А. Управление активами / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр: Эльга, 2002. – 720 с.
9. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту: підручник / Є.Ф. Брігхем; пер. з англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
10. Зви Боди Финансы / Зви Боди, Роберт Мертон. – М.: Вильямс, 2007. – 592 с.
11. Лысенко Д.В. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности / Лысенко Д.В. – М.: Инфра-М, 2008. – 320 с.
12. Романовский М.В. Финансы предприятий / Романовский М.В. – М.: РЮИД, 2000. – 315 с.

13. 11. Городня Т.А. Діагностика управління обіговим капіталом підприємства // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – С. 109–113. – Вип. 20.
14. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – №4. – С. 40–44.
15. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики): монографія / О.М. Ковалюк. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2002. – 396 с.
16. Костюк А. Факторинг // Баланс – 2005. – № 10. – С. 27.
17. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник. - 2-ге вид. - К.: Лібра, 2004. - 704 с.
18. Лаврененко В. В., Тоцький В. І. Організаційний розвиток підприємства: Навч. посіб. - К: КНЕУ, 2004. - 311 с
19. Задорожна Н. В. Мікроекономічна теорія виробництва та витрат: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2003. - 219 с.
20. Економіка підприємства: Підручник/За заг. ред. С.Ф.Покропивного. – Вид.2-е, перер. і доп.-К.:КНЕУ, 2000.-С. 149-156.
21. Экономика предприятия и отраслей АПК: [учеб.] / [П. В. Лециловский, В. Г. Гусаков, Е. И. Кивейша и др.];[под. ред. П. В. Лециловского, В. С. Тонковича, А. В. Мозоля]. -Минск: БГЭУ, 2007. - 574 с.
22. Шеремет А.Д. Финансовый анализ / А.Д. Шеремета, Р.С.Сейфулина, Е.В.Негашева. – М.:ЮНИТИ8ДАНА, 2002. – 479 с.
23. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз / Д.В. Шиян, Н.І. Строченко : Навч. посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 240с.
24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. №87.

25. Финансовое положение предприятия: оценка, анализ, планирование / под ред. А.В. Черчесл. – Сумы:СНУ, 2006. – 333 с.
26. С. Хадсон Уилсон Количественные методы финансового анализа / С. Хадсон Уилсон, пер. с англ А.М. Лактинова. М.: ИНФРА8М, 2002.
27. Анализ эффективности использования оборотных средств // Бухгалтерский учет №10, 2006.
28. Бланк и. А. Управление активами и капиталом предприятия / И. А. Бланк. – К. : Ника-центр, Эльга, 2003. – 448 с.
29. Душило А. А. Оптимізація структури оборотного капіталу підприємства / А. А. Душило // Регіональна економіка. – 2006. – № 4. – С. 24 – 30.
30. Драгун Л. М. Удосконалення аналізу ефективності використання обігових коштів підприємства / Л. М. Драгун, В. Ф. Левченко, О. Л. Бондаренко // Фінанси України. – 1998. – № 12. – С. 12 – 20.
31. Поважний О. С. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи» / О. С. Поважний, Н. О. Крамзіна, Ю. В. Кваша // Економічний простір. – 2008. – № 12/2. – С. 41 – 52.
32. Покропивний С. Ф. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування : навчальний посібник / С. Ф. Покропивний, С. М. Соболев, І. О. Швиданенко. – К. : КНЕУ, 2006. – 286 с.
33. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / Т. О. Примак. – 4-те вид., стереотип. – К. : Вікар, 2006. – 219 с.
34. Чубка О. М. Оцінка методів управління оборотним капіталом промислових підприємств / О. М. Чубка, О. М. Рудницька / Вісник «Проблеми економіки та управління». – Львів : Вид-во НУ ЛП, 2009. – Вип. 640. – С. 440 – 445.
35. Наказ Мінекономіки від 26.10.2010 № 1361 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного

банкротства чи доведення до банкрутства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>

36. Наказ Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. No 49/121 «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>

37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. No 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>

38. Китаев М. О. Оптимизация состава и структуры оборотных средств, методы повышения эффективности их использования // Молодой ученый. — 2016. — №9. — С. 584-588. — URL <https://moluch.ru/archive/113/29505/> (дата обращения: 14.12.2018).

39. Ковалев В.В. Финансовый анализ. Управление капиталом, выбор инвестиций, анализ отчетности [Текст] / Ковалев В.В. - М.: Финансы и статистика, 2000. – 671 с.

40. Макарьева М. И. Анализ финансово-хозяйственной деятельности организации [Текст] / Макарьева М.И.-М.:2002. – 264с.

41. Маркарьян Э.А. Экономический анализ хозяйственной деятельности. [Текст] / изд.2 исправленное и дополненное. - Ростов н/Д.: Феникс. - 2005. -554с.

42. Методика экономического анализа деятельности промышленного предприятия [Текст] / Под. ред. А.И. Бужинского, А.Д. Шеремета – М.: Финансы и статистика, 1998. – 457 с.

43. Практикум по анализу и финансовому менеджменту: Конспект лекций с задачами и тестами [Текст]. - 2-е изд., перераб.и доп. / Ковалев В.В. - М.: Финансы и статистика; 2008. - 448 с.

44. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь [Текст]. 5-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2007. — 481с.
45. Сафронов Н.А. Экономика организации (предприятия) [Текст]: Учебник для ср. спец. учебных заведений - 2-е изд., с изм./ Сафронов Н.А - ("Колледж") (ГРИФ), 2008. — 337с.
46. Финансовый менеджмент: теория и практика [Текст]: Учебник./ Под. ред. Е.С. Стояновой. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Изд. Перспектива, 2004. — 574с.
47. Фомин П.А., Хохлов В.В. Оценка эффективности использования финансов предприятий в условиях рыночной экономики [Текст] / Фомин П.А. — М.: Высшая школа, 2002. — 145с.
48. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа [Текст] : учеб. и практ. пособие / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин, Е. В. Негашев. 3-е изд., перераб. и доп. - М. : ИНФРА-М, 2001.- 207 с.
49. Экономика [Текст]: учеб./под ред. Доц. А.С. Булатова. 2-е изд., перераб. и доп.-М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2003. — 450с.
50. Ефимова О. В. Оборотные активы организации и их анализ [Текст / О.В. Ефимова // Бухгалтерский учет. - 2006. - № 19. — С. 6
51. Крейнина М.Н. Цели и задачи финансового управления [Текст] / М.Н. Крейнина // Менеджмент в России и за рубежом. — 2006. - №5. — С. 13 — 15
52. Литвин М.И. Как определить плановую потребность в оборотных средствах [Текст] / М.И. Литвин // Финансы. - 2001. - № 10. - С.10-13.
53. Моляков Д.С. Актуальные проблемы финансов предприятий [Текст] / Д.С. Моляков // Финансы. - 2002. - № 4. - С.3-7.
54. Фащевский В.М. Об анализе оборотных средств [Текст] / В.М. Фащевский // Бухгалтерский учет. — 2002. - №2 - с. 80 - 81.